

рмується. З огляду на це, одним із першочергових завдань є виховання молодих юристів в Україні з усвідомленням їх соціальної ролі як захисника прав людини.

1. Закон «Про безоплатну правову допомогу» від 02.06.2011р. // Офіційний сайт Верховної Ради України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3460-17>
2. Pro Bono Institute [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.probonoinst.org/#&panel1-2>
3. Українська Біржа Про Боно [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://pro-bono.in.ua/>
4. Посібник з організації роботи координаційного центру послуг pro bono [Текст]: Матеріали для розробки та надання юридичних послуг pro bono. – Будапешт, 2011
5. Социальная ответственность юристов [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://alrf.msk.ru/projects/Free_legal_help/pro-bono/

Полонська Оксана Леонідівна,
викладач кафедри загальноправових
дисциплін Дніпропетровського
державного університету
внутрішніх справ

ПОВНОВАЖЕННЯ ЦЕНТРІВ З НАДАННЯ БЕЗОПЛАТНОЇ ВТОРИННОЇ ПРАВОВОЇ ДОПОМОГИ: ПРОБЛЕМИ РЕАЛІЗАЦІЇ

З початком розбудови демократичної держави Україна перш за все основоположним принципом закріпила, що людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю. Права і свободи людини та їх гарантії визначають зміст і спрямованість діяльності держави. Держава відповідає перед людиною за свою діяльність. Утвердження і забезпечення прав і свобод людини є головним обов'язком держави [1]. Держава Основним Законом України закріпила за собою конституційно-правові гарантії дотримання та захисту прав та свобод людини і громадянина. Це право має загальний характер та є невід'ємним для кожного. Також слід зазначити, що правова допомога гарантується

Основним Законом України на безоплатній основі, так стаття 59 Конституції України закріплює право на отримання безоплатної правової допомоги, у випадках, передбачених законом. Крім того, гарантування кожному права на правову допомогу є не тільки конституційно-правовим обов'язком держави, а й дотриманням взятих Україною міжнародно-правових зобов'язань відповідно до положень Загальної декларації прав людини 1948 року, Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод 1950 року, Міжнародного пакту про громадянські і політичні права 1966 року тощо [2]. Хоча у сфері права Україна, справедливо визнана однією з провідних та гуманізованих держав світу, то економічно не займає лідируючі позиції, а це свідчить про те, що не всі люди, перебуваючи під юрисдикцією нашої держави можуть дозволити собі скористатися коштовною кваліфікованою правовою допомогою. Таким чином з метою надання безоплатної правової допомоги для реалізації конституційного права населення з питань захисту прав і свобод людини держава забезпечила виникнення та розвиток центрів безоплатної правової допомоги.

Темі про надання та розвиток безоплатної правової допомоги приділяли увагу такі науковці : А.М. Бежевець, С.Я. Фурса, С.В. Гончаренко, Є.Ю. Бова, А.Я. Дубинський, І.Ю. Гловацький та інші.

Актуальність даної теми продиктована тим, що в нелегкі часи особливу увагу держава повинна приділяти незахищеним верствам населення, адже від того як держава піклується про своїх громадян і залежить захист суверенітету та збереження цілісності суспільства в цілому. До, відносно недавнього часу, Україна реалізовувала обов'язок надавати правову допомогу досить скуто, адже реалізація права на кваліфіковану правову допомогу була неможлива в повному обсязі для всіх потребуючих, а надавалася тільки малозабезпеченим особам при обвинуваченні у вчиненні кримінального правопорушення.

Прийнятий Закон України «Про безоплатну правову допомогу» надав можливість більшій кількості населення отримати безоплатну правову допомогу, яка гарантується державою. Згідно з цим законом право на безоплатну правову допомогу - гарантована Конституцією України можливість громадянина України, іноземця, особи без громадянства, у тому числі біженця чи особи, яка потребує додаткового захисту, отримати в повному обсязі безоплатну первинну правову допомогу, а також можливість певної категорії осіб отримати безоплатну вторинну

правову допомогу у випадках, передбачених цим Законом [3].

Поряд із первинною правовою допомогою багато категорій осіб мають право отримувати безоплатну вторинну правову допомогу, як вид державної гарантії, що полягає у створенні рівних можливостей для доступу осіб до правосуддя. Згідно Законом України «Про безоплатну правову допомогу» право на вторинну правову допомогу мають наступні категорії осіб: 1) особи, які перебувають під юрисдикцією України, якщо їхній середньомісячний дохід не перевищує двох розмірів прожиткового мінімуму, розрахованого та затвердженого відповідно до закону для осіб, які належать до основних соціальних і демографічних груп населення, а також інваліди, які отримують пенсію або допомогу, що призначається замість пенсії, у розмірі, що не перевищує двох прожиткових мінімумів для непрацевдатних осіб - на всі види правових послуг, 2) діти, у тому числі діти-сироти, діти, позбавлені батьківського піклування, діти, які перебувають у складних життєвих обставинах, діти, які постраждали внаслідок воєнних дій чи збройного конфлікту, 3) внутрішньо переміщені особи - на всі види правових послуг, 4) громадяни України, які звернулися із заявою про взяття їх на облік як внутрішньо переміщених осіб, 5) особи, до яких застосовано адміністративне затримання та особи, до яких застосовано адміністративний арешт, 6) особи, які відповідно до положень кримінального процесуального законодавства вважаються затриманими та особи, стосовно яких обрано запобіжний захід у вигляді тримання під вартою тощо [3]. Перелік таких осіб визначається в ст.14 Закону України «Про безоплатну правову допомогу» є достатньо широким та вичерпним, що дозволяє зробити висновок про те, що безоплатна правова допомога є достатньо доступною. Для сприяння доступності вищезазначених послуг в Україні розширюється також і мережа центрів вторинної безоплатної правової допомоги, яка на сьогодні налічує більш ніж 100 центр з надання безоплатної вторинної правової допомоги у кожній з областей, та продовжує збільшуватися, а також близько 350 бюро правової допомоги [4], які є самостійними відділами місцевих центрів з надання безоплатної вторинної правової допомоги та відповідно до покладених завдань розповсюджує інформацію у сфері захисту прав, свобод і законних інтересів громадян, проводить тематичні семінари, лекції, здійснює прийом осіб, які звертаються до місцевого центру для отримання безоплатної первинної правової допомоги та безоплатної вторинної правової допомоги, роз'яснює положення законодавства у

сфері надання безоплатної правової допомоги та порядок отримання такої допомоги, забезпечує реєстрацію звернень осіб про надання безоплатної правової допомоги у встановленому порядку тощо. Вичерпний перелік компетенції бюро закріплений в Типовому положенні «Про бюро правової допомоги місцевого центру з надання безоплатної вторинної правової допомоги» [5].

Як висновок можна додати те, що безоплатна правова допомога в Україні розширює географію, для розбудови системи безоплатної правової допомоги в Україні застосовується комплексний підхід, який поєднує правові, організаційні та економічні заходи, сформовано мережу центрів, що забезпечує належний доступ до правової допомоги. Мін'юст також забезпечує підвищення кваліфікації адвокатів, які надають безоплатну правову допомогу, та працівників центрів з надання безоплатної вторинної правової допомоги. В Україні планово та позапланово проводяться інформаційні кампанії з метою роз'яснення населенню їхніх прав та можливостей на безоплатну правову допомогу. Інформаційна роз'яснювальна робота проводиться також серед адвокатів, органів, уповноважених здійснювати затримання, арешт чи взяття під варту, органів місцевого самоврядування та громадських організацій щодо відповідних прав та обов'язків, а також механізмів їх реалізації.

Вважаю, що прийняття Закону України «Про безоплатну правову допомогу забезпечило реалізацію закріпленого статтею 59 Конституції України права кожного на правову допомогу.

1. Конституція України від 28 червня 1996 року. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141 (зі змінами внесеними Законом України «Про внесення змін до Конституції України (щодо правосуддя)» від 02 червня 2016 року. *Відомості Верховної Ради України*. 2016. № 28. Ст. 532).

2. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним зверненням громадянина Голованя Ігоря Володимировича щодо офіційного тлумачення положень статті 59 Конституції України (справа про право на правову допомогу) від 30.09.2009 № 23-рп/2009/ Конституційний Суд України (Конституційний Суд). URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v023p710-09> (дата звернення: 01.10.2018)

3. Закон України Про безоплатну правову допомогу № 3460-VI (зі змінами та доповненнями) від 02.06.2011. *Відомості Верховної Ради України*. 2011. № 51. ст.577

4. Офіційний веб-сайт Координаційного центру з надання правової допомоги URL: <http://legaid.gov.ua/ua/local-centres> (дата звернення 04.10.2018)

5. Наказ Координаційного центру з надання правової допомоги від 09.06.2017 № 149 Про затвердження Типових положень про структурні підрозділи місцевих центрів з надання безоплатної вторинної правової допомоги URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0149419-17#n216> (дата звернення 04.10.2018)